

Използване на органично-минерални утайки от дъното на Черно море като мелиорант и за други цели

Ст.н.с. I ст. Петко Димитров

Институт по океанология
9000 Варна, ПК 152

Област на приложение: Селско стопанство

Научни екипи от Института по океанология при БАН, Варна и Аграрния университет в Пловдив работят съвместно върху проблема за използването на дълбоководни органични утайки (сапропелни, диатомитови и коколитови тини, разположени на дълбочини от 500 до 2200 m на дъното на Черно море) като мелиорант за почви и субстрати.

От 1997 до 2004 г. са проведени редица опити върху различни земеделски култури като домати, пипер, патладжан и казанлъшка маслодайна роза.

Основание за тези съвместни научни изследвания дават:

- Наличието на неизчерпаеми запаси на алтернативни материали, подходящи за подобряване на структурата на почвите;
- Съществуваща материално-техническа база за добива им за научни цели;
- Политиката на Европейския съюз по отношение на селското стопанство, изискваща търсене на алтернативни суровини за подобряване на структурата на почвите с цел екологично селскостопанско производство.

Химичният състав на дълбоководните органични утайки (сапропели) в проценти е: $C_{\text{орг}}$ – 3; SiO_2 – 3,15; CaO – 14,5; MgO – 2,73; Fe_2O_3 – 4,57; Al_2O_3 – 11,5; P_2O_3 – 1,32; TiO_2 – 0,4; хлороформен екстракт – 0,35. Метанол-ацетон-бензолов (1:1:1) екстракт – 0,30; Cu – 0,03; Cr – 0,0125; Mn – 0,0365; Zn – 0,0085; Mo – 0,0175; Co – 0,0155; Ni – 0,0073; Li – 0,0025; Sr – 0,0061; V – 0,0088.

Те са приложими за рекултивация на кисели, бедни на микроелементи и деструктурирани почви, както и за обогатяване на субстрати, и за рекултивация на земи, замърсени с тежки и радиоактивни елементи. Мелиорантът сти-

мутира растежа на растенията, ускорява съзряването, повишава добива, неутрализира киселинността на почвите и увеличава влагемостта им. Те са конкурентна суровина на неорганичните минерални торове.

На първия международен семинар, проведен 23–26 октомври 2004 г. във Варна, в рамките на европейски проект по Пета рамкова програма (2003–2006) ASSEMBLAGE (Оценка на седиментната система на Черно море през последния ледников екстремум), са представени 7 доклада, разглеждащи проблема с алтернативните суровини, използвани като мелиорант за подобряване на структурата на почвите и на субстрати. Тези доклади ще бъдат предоставени на вниманието на експерти от Европейския съюз в началото на 2005 г.

Търсят се възможности за коопериране в рамките на БАН и частни производствени форми за внедряването на мелиоранта в селското стопанство.

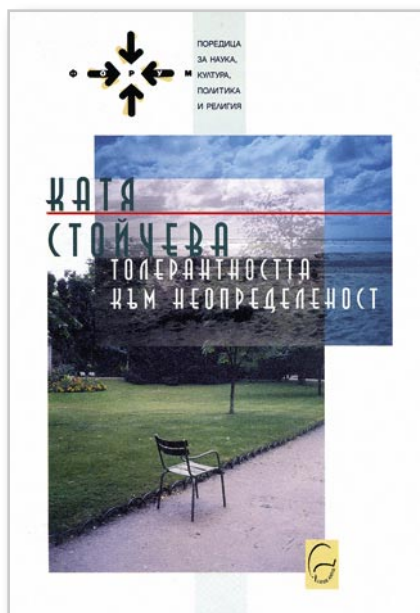
Защитен е патент за изобретение № 63868 от 30.04.2003 г. Освен като мелиорант и за обогатяване на субстрати тези утайки могат да се използват в керамичната индустрия, калолечението, фармацевтиката и козметиката, както и за филтри за очистване на води, на газове и др.

Толерантността към неопределеност

Ст.н.с. II ст. д-р Катя Стойчева

Институт по психология
1113 София, ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6

Човек се среща с неопределени ситуации във всички области на своя живот – на работа, вкъщи, във взаимоотношенията си с другите, със социалните групи и с институциите. Неопределеността често съпътства промените в индивидуалния живот и процесите на социална трансформация. Хората възприемат и интерпретират по различен начин ситуации, в

които липсва информация или има несъответствие в наличната информация. Толерантността в реакциите на неопределеността обикновено се противопоставя на нетолерантността и между тези два полюса се разгръщат индивидуалните различия в поведението на личността.

Монографията „Толерантността към неопределеност“ (Лега Артис, 2003) обобщава натрупания опит в изследването на толерантността към неопределеност, свързва получените у нас резултати с данните и фактите в психологическата литература и предлага оригинална концепция за толерантността към неопределеност като характеристика на личността. Тя описва индивидуалните особености на личността, които допринасят за нейната толерантност – нетолерантност към неопределеността; разкрива влиянието на толерантността към неопределеност върху нагласите, мотивацията

и поведението на деца, юноши, младежи и възрастни; очертава процеса на формиране и развитие на толерантността към неопределеност в хода на жизнения път на човека под влияние на взаимодействието на вътрешната и външната среда на личността. Разработен е и нов подход към изследване на толерантността към неопределеност като ценност.

С много примери е показано как равнището на толерантност–нетолерантност към неопределеността се отразява във възгледите, разбиранията и вярванията на личността; в политическите ѝ убеждения, отношението към авторитета и нагласите към различни социални обекти, идеи и групи; в нейната мотивация за дейност и начини на справяне с психично напрежение и стрес. Анализирани са възможностите на понятието толерантност към неопределеност при описането и обяснението на организационното поведение, поемането на риск, вземането на решения, творчеството и иновациите, както и при опитите да се разберат събития и феномени, намиращи се на границата на обичайното. Посочено е и приложението на толерантността към неопределеност в анализа на проблеми от областта на медицината, психотерапията, психологическото консултиране и образованието.

В книгата също така са представени най-популярните личностни въпросници и скали, експериментални задачи и дейности, проективни методи и експертни оценки, които са били използвани за измерване на толерантността към неопределеност в различни възрасти, култури и предметни области. Обсъдени са и данните за тяхната надеждност и

валидност. Специално място е отделено на разработената оригинална българска методика за изследване на нагласите към толерантни и нетолерантни към неопределеността поведения. Студенти, докторанти и дипломирани психолози могат да бъдат обучени допълнително за работа с българската адаптация на скалата за толерантност към неопределеност на Р. Нортън.

Работата по тази тема беше подпомогната от специализация в Института за академични изследвания в социалните и хуманитарните науки на Холандската кралска академия за наука и изкуство; от стипендия за млади изследователи на швейцарската фондация „Йохан Якобс“; от научноизследователска стипендия на НАТО за работа в лаборатория „Познание и развитие“ към Университета „Рене Декарт“ в Париж (Франция); от програма за научен обмен и сътрудничество с проф. д-р Тод Любарт от лаборатория „Познание и развитие“ към Университета „Рене Декарт“, финансирана от Фондация „Йохан Якобс“.

Области на приложение:

- в научната и преподавателската работа по психология и сродните ѝ дисциплини в обществените и хуманитарните науки;
- в практическата работа с различни социални и възрастови групи в обществото;
- при планиране, организация и оценка на индивидуални въздействия, групови проекти и социални дейности и програми.

НОВОСТИ

ISSN 1312-2436

www.bas.bg

Академично издателство „Марин Дринов“, 1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6
 Гл. редактор: чл.-кор. проф. Александър Попов, тел.: (+359 2) 987 46 53, e-mail: novosti@eagle.cu.bas.bg;
 Отговорен редактор: Соня Славова, тел.: (+359 2) 870 40 92, e-mail: soniats@abv.bg
 Публикуването на материали или на части от тях става само с разрешение на издателя.
 Всички други случаи водят до нарушаване на Закона за авторското право.

Редакцията разглежда материали за печат, които отговарят на следните изисквания: текст не повече от 4000 зн. – файл с разширени .doc, .txt, .rtf и илюстрации – файл с разширени .jpg, .tif (да не са вградени в текстовия файл).